

REPORTAGE UIT DE HOEKSCHE WAARD

Bewoners tegen gepland bedrijventerrein

BRIGITTE ARS

Als het aan milieuminister Dekker ligt, komt er in de groene Hoeksche Waard een industrieterrein zo groot als 600 voetbalvelden dat de Rotterdamse haven moet gaan dienen. De overgrote meerderheid van de bewoners is tegen. “Als ons mooie landschap weg is, is het weg. Voor altijd.”

Een kudde schapen loopt traag door het weiland dat aan de bosrand ligt. Een hond dartelt om de kudde heen. Een stukje verderop stroomt de Oude Maas. In deze bewegende ansichtkaart lopen schapenhouder Maarten Lambrechts (46) en vrouw Nelly. Het stel beheert terreinen van de Hoeksche Waard door ze na te weiden: na de zomer eten de schapen het overgebleven gras op. Goed voor de vegetatie ook, want de mest van de dieren verspreidt de plantenzaden over het hele terrein. Maar de vraag is hoe lang dit pittoreske plaatje nog te zien valt. De kans is groot dat de Hoeksche Waard straks niet meer onder de rook van Rotterdam ligt, maar zelf die rook produceert. Volgens de Nota Ruimte wil het huidige kabinet immers aan de noordrand van de Hoeksche Waard 300 hectare bedrijventerrein aanleggen, een gebied zo groot als 600 voetbalvelden.

“Ik snap best dat er economische uitbreiding moet komen, maar de Hoeksche Waard is een groen gebied met landbouw waar zo’n bedrijventerrein niet past”, zegt Lambrechts. “De meeste mensen hier zijn agrariërs en er wonen mensen die de Randstad zijn ontvlucht. Het gros van de bewoners die hier wonen, is tegen. Als ons mooie landschap weg is, is het weg. Voor altijd.”

Oude krekens

De Hoeksche Waard is nu nog grotendeels een landelijk gebied dat angstig dicht bij stedelijke agglomeraties als Rotterdam en de Drechtsteden ligt. Door de sterke economische ontwikkeling daar neemt de ruimtedruk op de Hoeksche Waard toe. Onder oud-milieuminister Jan Pronk heeft het gebied jarenlang op de nominatie gestaan om tot Nationaal Landschap te worden verheven, waardoor het gebied extra bescherming zou krijgen. De zes gemeenten van de Hoeksche Waard zijn daar altijd voorstanders van geweest en maakten zelfs een ontwikkelingsplan om bijvoorbeeld de oude krekens te herstellen.

De nieuwe minister van milieu, Sybilla Dekker, heeft totaal andere plannen met de Hoeksche Waard: ze wil een bovenregionaal bedrijventerrein aanleggen dat de haven van Rotterdam gaat dienen. De gemeenten hebben zich altijd fel verzet tegen zo’n grootschalig bedrijventerrein. Ze willen zich liever profileren als een gebied waar je nog ruimte en rust kunt vinden, een recreatiegebied voor de zuidelijke randstad. Wel willen ze in de noordrand - waar ook het bovenregionale bedrijvengebied van Dekker is gepland - een veel kleiner regionaal bedrijventerrein van 60 hectare realiseren.

Nu wil de provincie een compromis met de gemeenten sluiten: 180 hectare voor bovenregionaal terrein. Netto, dat wel. Wat betekent dat infrastructuur en dergelijke niet zijn meegerekend (overigens is dat ook niet het geval bij de 60 hectare die de gemeenten wel willen). Bruto zou het dan om 257 hectare gaan. Dat komt dus bijna op hetzelfde neer als die 300 hectare. “Koehandel”, noemen tegenstanders het boos.

Handjeklap

Anke Hahn (37), die op een oktoberzaterdag door de winkelstraat van Oud-Beijerland loopt, komt niet alleen bij de kraam van Milieudefensie om een groene ballon met de tekst “Houd de Hoeksche Waard groen. Geen groot bedrijventerrein!” te halen, maar heeft er ook een mening over: “Het is belachelijk dat er zo’n bedrijventerrein komt”, zegt Hahn, die vergezeld is van haar negenjarige zoon. “Zeshonderd voetbalterreinen, dat is reusachtig! Het is juist zo lekker groen hier.” Voorstanders van het bedrijventerrein zijn er haast niet te vinden in de winkelstraat.

“Als dit doorgaat, blijft er niets meer over van het karakter van de Hoeksche Waard”, zegt een verontruste Jan Prince van het Hoekschewaards Landschap, die eveneens zaterdag in de winkelstraat voor zijn zaak staat te pleiten. “Wij hebben een landschap van grote percelen, grote akkers, opgedeeld door dijken die cultuurhistorisch de geschiedenis van de Hoeksche Waard weergeven. We staan hier dicht bij de natuur en het landschap. Dat is van oudsher zo gegroeid, we zijn agrarisch sterk vertegenwoordigd. We zitten hier dan ook echt niet te wachten op de uitbreiding van Rotterdam. Het is beter als ze hun eigen bedrijventerrein saneren. Maar ja, dat kost ze geld.”

De inwoners van de Hoeksche Waard zijn tegen het bedrijfsterrein, weet Prince, maar er wordt ze door de politiek niet om een opinie gevraagd, zegt hij. “De gemeenteraden hebben de bevoegdheid om zelf te besluiten te, maar is het maatschappelijk verantwoord dat de bevolking bij deze belangrijke kwestie geen inspraak heeft? Dan vraag je je af of ze de wens van het electoraat verwoorden. Wij zouden Nationaal Landschap worden, en nu heeft de nieuwe minister opeens een andere mening. Kennelijk is er door de Rotterdamse regio zwaar gelobbyd. De komst van de bovenregionale industrie betekent dat we een onderdeel van het stedelijk netwerk gaan vormen en dat we als onderdeel meer opvanggebied worden voor woningbouw en infrastructuur. Dat is bedreigend.”

Ook vermoeden veel burgers dat er handjeklap is gespeeld rond de gemeentelijke herindeling, zegt Prince. De provincie Zuid-Holland wil dat de gemeenten gaan fuseren, zodat ook de discussie over de ruimte wat makkelijker wordt. Dit tot grote tegenzin van de gemeenten.

“Maar er gonst een sterk gerucht dat de gemeentelijke herindeling voorlopig van de baan is als de gemeenteraadsleden instemmen met de plannen voor het bedrijfsterrein. De gemeenten zijn bang dat de provincie een ‘aanwijzing’ zal geven. Hoe lang kun je dan dwars liggen? Maar nu heb je de beer al weggegeven voordat er geschoten is.”

Arie Verhorst, voorzitter Westelijke Land- en Tuinbouworganisatie, afdeling Hoeksche Waard zegt dat het bedrijventerrein voor de individuele boer misschien aantrekkelijk kan zijn, omdat de prijs die hij voor zijn land krijgt hoger ligt dan dat hij die aan een andere landbouwer zou verkopen. “Maar voor het geheel van de landbouw is het niet goed. Elke grond die wij kwijtraken is jammer, want er kunnen dan minder boeren werken. Het gaat om slechts een paar procent van de totale oppervlakte van de Hoeksche Waard, maar het is wel het begin. Tot nu toe beperkte de industrie zich voornamelijk tot boven de Oude Maas, maar als dit plan doorgaat is het hek van de dam.”

Verpest

Wat er met de Hoekse Waard gaat gebeuren, is nog geen uitgemaakte zaak. De voorstanders laten vooral de economische belangen zwaar wegen. De vvd in de Tweede Kamer is voor, net als het cda, terwijl de tegenstanders vooral uit de hoek van PvdA en Groen Links komen. De meeste gemeenten zullen vanaf eind deze maand definitief stemmen, terwijl de Tweede Kamer 6 december gaat beslissen. Een nipo-onderzoek dat Milieudefensie eind oktober onder de bevolking liet verrichten wees uit dat maar liefst 89 procent tegen een terrein is. Ruim 80 procent van de burgers wil dat de Hoeksche Waard een Nationaal Landschap wordt. Met deze resultaten in de hand hoopt Milieudefensie de twijfelaars over de streep te trekken.

Ondertussen is de aanleg van een bovenregionaal terrein in de noordrand zelfs benoemd tot 'topproject', wat inhoudt dat het rijk zich extra zal inzetten om dit daadwerkelijk te realiseren. Voor de voorstanders kan dat niet snel genoeg zijn. "We doen al jaren niets anders dan bedrijven van buiten de regio hier vestigen. Daar is niets nieuws aan," zegt Jo Kolf, voorzitter van de kring Hollandse Waarden van de Kamer van Koophandel Rotterdam, wiens kantoor in een prachtig oud pand in de recreatieve zuidrand van de waard ligt. "De Randstad is overbevolkt en we leven op elkaars lip. Om economische groei te creëren bestaat er behoefte aan meer bedrijventerrein. Door de globalisering zijn we steeds interessanter voor het achterland. En er is een morele verplichting van de Hoeksche Waard om een bijdrage te leveren aan Rotterdam, waar we voor een groot deel op aangewezen zijn, bijvoorbeeld voor ziekenhuizen en het uitgaansleven. Een belangrijk deel van de Hoekschewaardse bevolking verdient er zijn brood. Niemand wil terug in welvaart en straks zijn auto inleveren."

Wordt de Hoekse Waard niet verpest? "Ik zeg niet dat die verpest wordt, dat zegt u. De noordrand is het minst aantrekkelijke deel van de Hoekse Waard, er ligt al een aantal industrieën, zoals industrieterrein de Bosschen bij Oud-Beijerland en de suikerfabriek in Puttershoek. Dus als je een keuze maakt voor een bedrijventerrein, kan ik me voorstellen dat het dáár is." En de alarmerende berichten in de krant van oktober dat de Randstad tot de meest vervuilde gebieden ter wereld behoort? "Daar heb ik minder zicht op. En ik ben er niet zo bang voor, want de bijkomende effecten van toekomstig verkeer en nieuwe industrie komen steeds meer in de grip. Bovendien: als er minder inkomen is, kan er ook minder aan die effecten worden gedaan."

Sneeuwbaaleffect

Toch horen Kolf en andere voorstanders duidelijk tot een minderheid. Ook het Hoeksche Waards Initiatief, een kleine groep van prominente burgers uit deze regio, heeft samen met vijftien maatschappelijke organisaties in een brief aan Vrom en de pers haar standpunt duidelijk gemaakt: meer werk is prima, maar niet ten koste van alles. Jan Prince van het Hoekschewaardse Landschap: "Natuurlijk is werkgelegenheid een belangrijk streven. Maar we willen daar zelf over beslissen, in ons eigen tempo. Bovendien is de Hoeksche Waard een van de regio's met de laagste werkloosheidscijfers. De Rotterdammers komen hier straks niet alleen werken, maar ook om te wonen. Daarvoor moeten vier- tot vijfduizend extra woningen gebouwd worden. Een stad op zich. En het creëert een sneeuwbaaleffect: meer infrastructuur, meer recreatie, meer drukte. We willen hier juist niet met z'n tienden in de rij lopen."